

קוים כלליים ב'דבר מלכות' | פרשת תולדות

|| || || || לראות את עצמותו יתברך בפועל ובגלוי || || || ||

אחד מישראל את בחינת היחידה. בשיחתנו מעמיק לבאר שמשיח יגלה בכל אחד מישראל את עצם מציאותו, עצמות ומהות שבו. אשר בכל כחות נפשו ובכל מעשיו יהיה ניכר שאינו אלא מציאות אחת עם הקב"ה. ובלשון השיחה, שהעצם יבוא בגילויים.

מולד הלבנה. תינוק בישראל. הרעיון הנ"ל מופיע בכמה מקומות בתורתו של אד"ש מה"מ, ובשיחתנו הוא מבואר בהרחבה ובהדגשה.

מרכז הביאור בשיחה (ס"ד-ט) מבוסס על התבררות במצבו של תינוק יהודי, מהתינוק לא נדרשת שום עבודה, והתקשרותו להקב"ה היא בעצם מציאותו. גם מולד הירח מבטא את אותו ענין, ולכן הגאולה העתידה נמשלה דוקא לרגע המולד.

הנקודה העיקרית. להביא לימות המשיח. בסיום השיחה מוציא הוראות אלינו כעת ברגעים שלפני הגאולה, כיצד זה מתבטא בעבודתנו "להביא לימות המשיח".

מבנה השיחה

פתיחה. נושאי השיחה (ס"א).

בפתיחת השיחה מעלה את הנקודות המרכזיות שיבוארו בה. משמעותו של ראש חודש בכלל וראש חודש כסלו בפרט, והנקודה המרכזית שתבואר לאורך השיחה, "הנקודה העיקרית בחיי כל אחד ואחת מישראל... להביא לימות המשיח" (ס"א).

ביאור ראשוני. משיח מגלה בחי' היחידה (ס"ב-ג).

בחלקה הראשון של השיחה מבאר [ע"ד המבואר במקומות רבים לפני כן בחסידות בכלל, ובפרט בתורתו של כ"ק אד"ש מה"מ] שמשיח בא לגלות את בחי' היחידה.

שיחתנו נוגעת בנושאים עמוקים ביותר, המ' בוארים בכמה מקומות בתורתו של כ"ק אד"ש מה"מ. מסגרת זו כמובן צרה מלהכיל ביאור מלא של ענינים אלו, אך נעשה בזה נסיון עכ"פ לבאר את השיחה בכללותה וחלק מהנושאים המדוברים בה.

בסיום הדף מצוינים הפניות למקומות נוספים בתורתו של כ"ק אד"ש מה"מ בהם נתבארו ענינים אלו. וכמובן "מי שדעתו קצרה להבין... יפרש שיחתו לפני הגדולים שבעיר", המשפיעים ומלמדי התורה שבכל מקום, "והם יבוננוהו" ומהם ילמד את השיחה במלואה.

תמצית השיחה ומושגים מרכזיים

יחידה. עצם. עצם בגילויים. בדרך כלל בתור מתייחסים ליהודי כאל מציאות לעצמו חוץ מהקב"ה, וההתקשרות להקב"ה נוצרת על ידי עבודתו במעשה המצוות במחשבה דיבור ומעשה, על ידם הוא יוצא ממציותו ומתבטל כלפי הקב"ה. בתורת החסידות מבואר דרגות פנימיות יותר של התקשרות לאלוקות, עד לתכלית הביטול של מסי רות נפש למעלה מטעם ודעת, ביטול של בחינת היחידה.

בשיחתנו מעמיק לבאר אשר לאמיתו של דבר, יהודי בעצם מציאותו קשור עם הקב"ה, כיון ש"ישראל וקוב"ה כולא חד". כל יהודי, כל הזמן, הוא מציאות אחת עם עצמותו ומהותו ית', ללא הבט על מצבו בעבודת ה'.

בדרך כלל מבואר בחסידות שמשיח יגלה בכל

בתוכו ענינים רבים. ולכן בהמשך הסעיף מבאר שכל הענינים דימות המשיח כלולים ומסתעפים מהנקודה העיקרית שהיא 'התגלות מציאותו של מלך המשיח', ובלשון חז"ל 'אזיר של משיח'.

ולכן אף שבאופן כללי עצם הנשמה של יהודי קשור לענין של 'להביא לימות המשיח' בכללותו (כמבואר בתחילת ס"א), אך "בפרטיות יותר", עצם הנשמה של יהודי קשור לנקודה העיקרית של ימות המשיח, לנקודה של התגלות מציאותו של מלך המשיח. שזו נעשית הנקודה העיקרית בחיי סביבה טובה הכל, והיא החודרת בכל פרטי חייו ונעשית הכח הפנימי המניע את כל עניני העבודה שלו

|| || * || ||

מראי מקומות

שורש הנשמות בעצמותו ית', וההתקשרות העצמית של ישראל וקוב"ה. סה"מ מלוקט ח"ב ד"ה 'זה היום'. דב"מ ש"פ תצא ושי"פ תבוא תנש"א. יחידה קשורה עם מס"נ על אלקות, ואילו שורש הנשמה בעצמות מתאווה למילוי הכוונה דדירה בתחתונים, להביא לימות המשיח. שיחת ש"פ עקב תשי"ג. ד"ה 'ואתה תצווה' תשמ"א. בזמן שלמה קיימא סיהרא באשלמותא, שלמות בגילויים, ולעתיד לבוא יהיה גילוי העצם. סה"מ מלוקט ח"ו ד"ה פדה בשלום ונר חנוכה תשכ"ו. עיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו. קונ' ענינה של תורת החסידות ס"ד-ה. הדרן על הרמב"ם תשמ"ו ס"ב-ג.

1) ומתאים גם למבואר בשיחתנו שבזמן שלמה קיימא סיהרא באשלמותא - שלמות בגילויים. ולעתיד לבוא מולד הלבנה - גילוי העצם.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הפנימית של כל עבודתו וכל פרטי חייו [ע"פ שיחת ש"פ עקב תשי"ג ועוד, וראה במ"מ המצויינים בסוף הדף].

לפני כן נתבאר בשיחה (ס"ח) ב' שלבים בנוגע לעבודתו של יהודי. הרגע בו ניעור משנתו שאז מתגלה עצמותו ומהות שבו, והמשך העבודה במשך כל היום להחדיר גילוי זה בכל פרטי חייו עד למעשה בפועל.

וזהו גם הכוונה כאן. התאווה לדירה בתחתונים היא 'עצמות ומהות שבו' שבכל אחד מישראל, והמ' עשה בפועל "להביא לימות המשיח" הבא כתוצאה מכך, הוא הבאת העצם בגילויים, להחדיר את גילוי עצם הנשמה בכל פרטי חייו.

זו כנראה גם הכוונה בתחילת השיחה (ס"א) אודות "הנקודה העיקרית שבחיי כל אחד ואחת מישראל", אליה הוא חותר לאורך כל השיחה ובס"א הגיע אליה.

התגלות מציאותו. התגלותו לעין כל על ידי פעולותיו (ס"א). בשיחה מחלק את התגלות משיח לב' שלבים וענינים. השלב הראשון הוא עוד בזמן הג' לות, כאשר אחד מבית דוד מתגלה בתור מלך המ' שיח, והשלב השני הוא כאשר אותו מלך פועל פעור לות ומביא את הגאולה בפועל.

גם ב' שלבים אלו מקבילים לב' השלבים הנ"ל שבכל יהודי. המצב בו משיח מתגלה כמלך, מק' ביל למצב בו היהודי ניעור משנתו ומתגלה עצמותו ומהות שבו. המצב בו משיח פועל פעולותיו ומביא גאולה בפועל, מקביל למצבו של היהודי במשך היום כאשר מביא את גילוי עצם הנשמה עד למ' עשה בפועל.

בפרטיות יותר (ס"א). כנראה כוונתו, בהמשך למ' בואר לפני כן שעצם הנשמה של יהודי קשור בעצם מציאותו לכל הענין של 'להביא לימות המשיח'.

אך 'ימות המשיח' הם מושג מאד רחב הכולל

דה שבכל אחד מִישראל. וזהו החידוש שנפעל בכל יהודי בראש חודש, זמן מסוגל לגילוי משיח ולגילוי בחינת היחידה (ס"ב).

בהמשך, מקשר זאת גם לתוכנו של חודש כסלו הקשור עם גילוי תורת החסידות (יחידה שבתורה), וגילוי משיח (יחידה הכללית) (ס"ג).

ביאור מרכזי. משיח מגלה עצמות ומהות (ס"ד-ט).

[בהמשך השיחה מעמיק לבאר נקודה עמוקה יותר בענינו של משיח, נקודה עמוקה יותר בקשר שבין ישראל והקב"ה. לא רק גילוי בחי' היחידה, אלא גילוי עצמות ומהות שכביכול בכל אחד מישראל.

הקדמה לביאור המעמיק מעלה שאלה שתביא אותנו בסר פו של דבר להבנה חדשה בכל הענין:]

מקשה מדוע נמשלה הגאולה השלימה למוֹלד הלבנה, ולא למצב בו הלבנה עומדת במילואה בא מצע החודש (ס"ד).

ומבאר שהמצב של לידת הלבנה מקביל למצב של תינוק בישראל. ומאריך כיצד דוקא אצל תינוק מודגשת ההתקשרות האמיתית של יהודי עם הקב"ה, ומשני צידי הקשר:

מצד אחד ההתקשרות של תינוק היא ישירות עם עצמותו יתברך (ס"ה), וכך גם מהצד השני, התקשרות הקב"ה עם התינוק היא ישירות עם עצם מציאותו (ס"ו). ובסגנון תורת החסידות, התקשרות עצמית של עצם הנשמה (ס"ז).

מוסיף לבאר שגם אצל גדול בישראל ישנו מצב דומה למצב התינוק, הרגע בו ניעור משנתו, שאז ניעור 'עצמות ומהות שבו'. אלא שאצל הגדול נדרש שלאחר הרגע שניעור משנתו, ימשיך ויבטא את הקשר העצמי שלו עם הקב"ה בכל פרטי חייו במשך היום (ס"ח).

וכאן משלים את הביאור וחוזר לענין ראשון:

ע"פ הנ"ל מובן שמוֹלד הלבנה מורה על ההתק-

שרות העצמית של "ישראל וקוב"ה כולא חד". ולכן נמשלה הגאולה למוֹלד הלבנה דוקא, כיון שעיקר הגאולה היא התגלות עצם המציאות של ישראל, ההתגלות ש"ישראל וקוב"ה כולא חד". התגלות שתחדור בכל פרטי חייהם של בני ישראל לעתיד לבוא (חלקו הראשון של ס"ט).

ומסיים לקשר כל הנ"ל למועדי חודש כסלו הק' שורים עם גילוי תורת החסידות, הקשורה לא רק עם יחידה שבתורה (כמבואר בדרך כלל, וכן בתחילת השי' ח' בס"ג), אלא לאמיתו של דבר תורת החסידות היא עצם התורה המגלה את העצם דישראל (כמבואר בח' לקו השני של ס"ט).

הוראות לעבודתנו (ס"י-י"ג).

[עד כאן ביאר את מהותו של עומק הקשר בין ישראל והקב"ה. מכאן ואילך מבאר כיצד קשר זה מתבטא ובא בפועל ובגלוי, ומתרגם את כל העניינים העמוקים הנ"ל לעבודתנו כעת בהכנה לגאולה:]

ניצוץ משיח שבכל יהודי הוא העצם דישראל (בשונה מהמבואר ב"כ"ג וגם בתחילת השיחה (ס"ב) שניצוץ משיח הוא בחי' היחידה), וגילוי ניצוץ משיח הוא גילוי העצם דישראל (ס"י). גילוי זה מתבטא בהתמסרות כל מציאותו 'להביא לימות המשיח', ובפרטיות יותר, בהתקשרות העצמית עם מלך המשיח (ס"יא). וגם כאן, ההתקשרות העצמית באה וחודרת עד למעשה בפועל, בעוד מצוה אחת להבאת הגאולה (ס"ב).

ומסיים בברכה והבטחה לגאולה השלימה (ס"יג).

עיונים בשיחה

דיסקוס של לבנה (ס"ד). עיגול הירח.

תינוק בישראל (ס"ה-ו). בשיחתנו מאריך לבאר את מעלתו של התינוק היהודי בקשר הישיר שלו לעצמותו ית'. אך יש להבחין בין ב' סוגי תינוקות המוזכרים בשיחה:

התינוק הראשון (ס"ה) הוא התינוק המתפלל, ילד קטן שכבר יש לו הכרה במציאות ה' והוא יודע לבקש צרכיו מהקב"ה. המעלה שבתפילת התינוק על תפלתו של המבוגר הוא שהתינוק פונה ישירות לעצמותו ית' הכל-יכול שימלא את משאלותיו.

התינוק השני המוזכר בשיחה הוא התינוק שאינו מכיר כלל במציאות ה' (ס"ו), "שגם ידיעה זו אינה אצל תינוק", היינו ילד קטן שזה עתה נולד. למרות שמצדו אין כל תנועה של התקשרות עם הקב"ה, אך תינוק זה הוא יהודי הנמנה על עם קרובו של הקב"ה, עד שאפשר לומר עליו בפה מלא שהקב"ה ברא את כל העולם רק בשבילו והוא תכלית הבריאה [כמודגש בכך שגם צדיק וגדול בישראל מחוייב למסור את נפשו על מנת להצילן] (כמבואר בדב"ב ש"פ תבוא תנש"א).

אצל התינוק הראשון מודגש שההתקשרות של יהודי עם הקב"ה היא ישירות עם עצמותו ית'. אצל התינוק השני מודגש שהתקשרות הקב"ה עם יהודי, אינה תלויה בעבודתו אלא עם עצם מציאותו.

מודה אני לפניך (ס"ח). בשיחה מאריך לבאר את העומק הטמון במשפט 'מודה אני לפניך'. בכמה מקומות בתורתו של כ"ק אד"ש - החל מספר 'היום יום' - מבואר רבות בנוגע למשפט זה, וכאן מכניס בו עומק חדש.

בדרך כלל מבואר שמשפט זה מורה על התקשרות היחידה, ביטול ומסירות נפש להקב"ה (כמבואר באריכות בקונטרס 'ענינה של תורת החסידות'). אך בשי' חתנו מוסיף ומעמיק עד שמוצא ב'מודה אני' את הדרגה הנעלית יותר המדוברת בשיחה, הדרגה של "כולא חד".

כמבואר בשיחה, בדרגה של יחידה היהודי והקב"ה הם עדיין ב' מציאותיות שונות, משא"כ בדרגה של 'כולא חד' כאשר מתגלית האמת שהם מציאות אחת ממש. לכן הביטול של 'יחידה' רמוז במילים 'אני לפניך' המורות על כך שישנם כאן ב'

מציאותיות שונות. והביטול של 'כולא חד' רמוז במי' לה 'מודה' [ד' קטעים הראשונים של ס"ח, עד 'תואר וגדר ומעלה'].

בהמשך לזה מוסיף ומבאר (בהמשך הסעיף עד סיומו) שלאמיתו של דבר הדרגה של 'כולא חד' מתבטאת דוקא ברגע שלפני אמירת מודה אני, הרגע בו ניעור משנתו.

היסוד לכל עניני העבודה (ס"ח). בדרך כלל מבואר שעבודת היהודי במשך היום היא **מלמטה למעלה**, מהרגע שניעור משנתו (שמצד עצמו הרי הוא רחוק מאלקות) הוא עולה ועולה בסולם התפלה עד שבשמונה עשרה עומד בתכלית הביטול של עומד לפני המלך.

אך בשיחתנו מבואר להיפך, שמתאר את עבודת היהודי בסדר של **מלמעלה למטה**. כיון שהרגע בו ניי עור משנתו מבטא את הנקודה הכי אמיתית, ישראל וקוב"ה כולא חד, ונקודה זו יורדת וחודרת בכל הדי' רגות שבו. מתאים לתוכן הכללי של השיחה. ודו"ק.

חמשה שמות שנקראו לה, כל כחות הנפש (ס"ט). יחידה קשורה עם תענוג. חיה היא רצון. נשמה היא שכל. רוח היא מדות. נפש היא כחות המחשבה די' בור ומעשה.

ידעתי הויתיו (ס"ט). הביטוי המקורי הוא "אילו ידעתי הויתיו", ובא לבטא שאי אפשר לדעת את הקב"ה, כיון שאילו היינו יודעים אותו, היינו הוא בעצמו. בשיחתנו מבאר שיהודי הוא אכן מציאות אחת עם עצמותו ית', ולכן ליהודי יכולה להיות ידי' עה אמיתית במציאות ה'. ידעתי הויתיו.

כל ימי חייך להביא לימות המשיח (ס"א). כנראה כוונתו, שהיות והתאוה לדירה בתחתונים ולימות המשיח היא תאוה של עצמותו יתברך בעצמו, וזוהי הנקודה הפנימית של כל התורה והמצוות, וכל עניני העולם. לכן כאשר יהודי מגלה בעצמו את 'עצמות ומהות שבו', הוא מגלה בעצמו את התאוה העליונה לדירה בתחתונים, והיא נהיית הנקודה